

FRANÇAIS /

NEDERLANDS /

LE FESTIVAL /

HET FESTIVAL /

MIDIS/ MINIMES

VINGT-NEUVIÈME ÉDITION /

NEGENENTWINTIGSTE EDITIE /

ÉTÉ /

ZOMER /

2015

op.3

PROGRAMME DU /
LUN /
CONSERVATOIRE /

PROGRAMMA VAN /
MAA /
CONSERVATORIUM /

03.08

YA LEYLI

Légende musicale des caravanes, de Babylone à l'Afghanistan / Muzikale legende van de karavanen, van Babylon naar Afghanistan

Aliocha Regnard
Ramdesh

Asik Özlemi
Bugün benim efkarım var

Anon.
Çikar yücelerden (traditionnel turc / traditionele Turkse)

Asik Veysel
Çigdem der ki

Anon.
Mâ sarkhoshân (traditionnel persan / traditionele Perzische)
Üsküdar'a gideriken (traditionnel turc / traditionele Turkse)
Leyli jan (traditionnel afghan / traditionele Afghaanse)

Gülay Hacer Toruk / chant, saz et percussions /
zang, saz en percussie
Aliocha Regnard / nyckelharpa, fidula
Ismail Mesbahi / percussions orientales /
oosterse percussie

PROCHAIN
CONCERT /

VOLGENDE
CONCERT /

04.08

ALLA FRANCESCA

Non è tempo d'aspettare
Arte della frottola

Il y a bien longtemps, le beau Qaïs, fils d'une illustre famille de Bédouins, tomba éperdument amoureux de sa cousine Leïla. Poète, le jeune homme ne put s'empêcher de chanter son amour à tous vents et exprima sans retenue son souhait d'épouser la belle Leïla. Mais chez les Bédouins, il était de tradition que ce soit les pères qui règlent les mariages. Le désir exprimé publiquement par Qaïs fut perçu par le père de la jeune fille comme une atteinte à son autorité et il refusa cette union. Qaïs se servit alors de ses poèmes comme d'une arme contre ce pouvoir. En réponse, la famille de Leïla obtint du calife la permission de tuer l'arrogant amoureux. Toutefois, curieux, le calife fit venir Leïla afin de contempler sa si grande beauté. Il découvrit avec surprise qu'il s'agissait d'une jeune femme plutôt maigre, au teint brûlé par le soleil. Il décida alors de faire venir Qaïs et l'interroga: « Pourquoi aimes-tu cette femme qui n'a rien d'extraordinaire ? Elle est moins belle que la moins belle de mes femmes. »

Et Qaïs répondit: « C'est parce que vous n'avez pas mes yeux. Je vois sa beauté et mon amour pour elle est infini. »

Une fois encore, la famille de Qaïs demanda Leïla en mariage contre cinquante chamelles. Mais le père de Leïla persista dans son refus. Qaïs en perdit la raison. Son père l'emmena à La Mecque pour qu'il retrouve ses esprits, mais le jeune homme entendait une voix qui sans cesse lui criait le nom de son amour. Son obsession devint telle qu'il fut dès lors appelé le majnoun (le fou) de Leïla.

Un jour que Majnoun était tranquillement chez lui, rêvant à son amour, un ami vint le prévenir que Leïla se tenait devant sa porte. Le poète fou eut pour seule réponse: « Dis-lui de passer son chemin car Leïla m'empêcherait un instant de penser à l'amour de Leïla.

Quelques temps plus tard, Leïla se maria et quitta la région. Majnoun partit vivre dans le désert avec les animaux sauvages. Certains prétendirent l'avoir vu manger de l'herbe avec les gazelles. Un jour, on découvrit son corps inanimé, protégeant un ultime poème dédié à son amour... »

Cette histoire de Majnoun et Leïla - Leyli et Madjnoun en persan - est l'une de plus connues dans le large bassin d'influence de la civilisation islamique (Arabie, Perse, Asie centrale, Inde et Afrique du Nord) et a inspiré de nombreux écrivains et artistes musulmans au fil des siècles. L'adaptation perse de Nizami datant du XIIe siècle a fortement contribué à sa vaste diffusion dans le continent asiatique. Au Moyen-Orient, en Asie centrale, chez les Arabes, Turcs, Afghans, Tadjiks, Kurdes, Indiens, Pakistanais et Azéris, c'est l'histoire d'amour la plus populaire.

Ya Leyli nous offre un autre regard sur les musiques de la route de la soie, des caravanes de Babylone à l'Afghanistan, à travers cette légendaire histoire d'amour impossible.

Ya Leyli! Qaïs chante son amour aux vents du désert et les caravanes qui croisent son chemin se joignent à ce chant d'amour absolu en y mêlant leurs voix et les poèmes de leurs pays : poèmes ashik d'Anatolie, muwashshah arabe, gazel persan... Autant d'échos de l'amour fou de Qaïs, le fou de Leïla.

« L'amour est feu et je suis le bois dévoré par sa flamme, l'Amour s'est installé en ma demeure tandis que le Moi l'a déserté. Vous imaginez me voir, alors que je n'existe plus. Seul, l'aimée demeure. »

Bernard Mouton

Traduction: Veerle Lindemans

Lang, heel lang geleden, werd de mooie Qais, telg van een vermaard bedoeïenengeslacht, hopeloos verliefd op zijn nicht Leila. Omdat hij dichter was, kon de jongeman niet aan de verleiding weerstaan zijn liefde te bezingen voor wie het maar horen wilde. Onbeschroomd gaf hij uiting aan zijn verlangen om de mooie Leila te huwen. Volgens de traditie van de bedoeïenen was het echter aan de vader van het meisje om een geschikte huwelijkskandidaat voor haar te vinden. Dat Qais in het openbaar uiting gaf aan zijn verlangen, werd door Leila's vader dan ook als een inbreuk op zijn gezag ervaren. Hij verzette zich tegen de wens van Qais, die besloot zijn dichtkunst als wapen in te zetten om de macht van de man te breken. De kalief gaf de familie van Leila toestemming om de arrogante aanbieder te doden. De nieuwsgierigheid van de kalief was echter geprikkeld en hij ontbood Leila om haar schoonheid te kunnen aanschouwen. Tot zijn grote verbazing was de jonge vrouw wat magertjes en haar huid bruingebrand door de zon. Daarop ontbood hij ook Qais en vroeg hem: 'Waarom heb je deze vrouw lief, die niets bijzonders te bieden heeft? Ze is minder mooi dan de minst mooie van mijn vrouwen.'

Qais antwoordde: 'Omdat u niet met mijn ogen kijkt. Ik zie haar schoonheid en mijn liefde voor haar is grenzeloos.'

Nog een laatste keer vroeg Qais' familie Leila ten huwelijk, in ruil voor vijftig wijfjeskamelen. Toen Leila's vader het been stijf hield, werd Qais krankzinnig van verdriet. Zijn vader nam hem mee naar Mekka, waar de jongeman enigszins tot bezinning kwam, hoewel hij een stem hoorde die alsmaar de naam van zijn geliefde riep. Door die mateloze obsessie werd hij vanaf toen de majnoun (gek) van Leila genoemd.

Op een dag was Majnoun rustig over zijn geliefde aan het dromen, toen een vriend hem verwittigde dat Leila voor de deur stond. De waanzinnige dichter antwoordde slechts: 'Zeg haar weg te gaan, want Leila zou me verhinderen aan de liefde voor Leila te denken.' Enige tijd later huwde Leila een andere man en verliet haar geboortestreek. Majnoun trok de woestijn in om de rest van zijn leven in het gezelschap van wilde dieren door te brengen. Sommigen beweren hem samen met gazelles gras te hebben zien eten. Op een dag stootte men op zijn levenloze lichaam, dat in een beschermend gebaar gebogen lag over het laatste gedicht dat hij aan zijn geliefde had opgedragen ...

Het verhaal van Majnoun en Leila - Leyli en Madjnoun in het Perzisch - is een van de bekendste vertellingen uit de uitgestrekte regio die de invloed van de islam onderging (Arabië, Perzië, Centraal-Azië, Indië en Noord-Afrika) en heeft in de loop der eeuwen talloze schrijvers en kunstenaars geïnspireerd. De Perzische versie van Nizami dateert uit de 12de eeuw en heeft in grote mate bijgedragen tot de verspreiding van het verhaal over het hele Aziatische continent. In het Midden-Oosten, in Centraal-Azië, bij de Arabieren, de Turken, de Afghanen, de Tadzjiken, de Koerden, de Indiërs, de Pakistanen en de Azerbeidzjanen, is en blijft *Majnoun en Leila* het populairste liefdesverhaal.

Ya Leyli werpt een nieuwe blik op het repertoire van de Zijderoute zoals het weerklonk in de karavanserais op de wegen van Babylon naar Afghanistan, met als leidraad het legendarische verhaal van de onmogelijke liefde van Majnoun en Leila.

Wanneer Qais zijn geliefde bezingt, zijn de woestijnwinden zijn enige toehoorders. Karavanen kruisen zijn weg. Ze voegen zich bij zijn onvoorwaardelijke liefdeslied en kleuren het met stemmen en gedichten uit andere landen: verzen uit Anatolië, Arabische muwashshah, Perzische gazallen ...

En in dat alles weerklinkt de liefde, de waanzinnige liefde van Qais, de gek van Leila.

'De liefde is een vuur. Door haar vlammen word ik verteerd. De liefde heeft zich in mijn huis genesteld terwijl ik het verlaten heb. U denkt me te zien, maar ik besta niet langer. Enkel mijn geliefde blijft over.'

Bernard Mouton - Vertaling: Veerle Lindemans

BIOGRAPHIE /

Gülay Hacer Toruk

Gülay Hacer Toruk, chanteuse française d'origine turque, est aujourd'hui considérée comme l'une des incarnations les plus marquantes du chant traditionnel turc.

Les compositions savantes de la cour ottomane croisent dans sa voix les chants liturgiques de la Méditerranée; la poésie des bardes asik d'Anatolie, celles de compositeurs contemporains.

Elle s'est produite notamment au sein du trio de polyphonies vocales Tzane (CD Gaïtani, Naïve 2010), avec la danseuse-choregraphe Paola Ruggeri, l'ensemble renaissance Douce Mémoire ou encore avec le musicien Titi Robin.

Née à Istanbul, elle est comme cette ville, le regard, le cœur tournés vers l'Orient et l'Occident tout à la fois.

Aliocha Regnard

Aliocha Regnard violoniste de formation s'oriente très tôt vers les musiques improvisées. En 1998, il co-fonde Légende la lune (musique du monde) tout en apprenant à jouer de deux vièles à archet à cordes sympathiques: le nyckelharpa d'origine suédoise et la fidula d'origine espagnole.

C'est en particulier avec le nyckelharpa qu'il compose et se forge un univers musical particulier, puisant son inspiration au cœur des musiques anciennes d'Orient et d'Occident. Passionné du rapport entre la musique et le geste, il compose et interprète la musique de divers spectacles de danse, de jonglage, de théâtre de rue (Kabal, Théâtre du Bambou, Compagnie Chan...). En parallèle il joue du violon électrique dans divers styles (rock, fusion, chanson française). En 2004 il rencontre le flûtiste Patrick Rudant et forme le duo Alysma. Il compose le répertoire pour ce duo et effectue de nombreux concerts en public mais aussi dans les hôpitaux auprès d'enfants malades. Il a récemment créé la bande originale du spectacle Les malheurs de Sophie pour la compagnie Théâtre en Stock. Il se produit aujourd'hui avec l'ensemble Aux Couleurs du Moyen Âge, le trio Ya Leili et se produit régulièrement avec la contorsionniste Elodie Chan.

Ismaïl Mesbahi

Ismaïl Mesbahi est influencé dès son enfance par les musiques du Maghreb et du Moyen-Orient. Ses voyages et ses rencontres musicales lui permettent des recherches autour des rythmes, des couleurs, des sons... Ainsi, Ismaïl a su saisir les subtilités et la finesse de la musique orientale, et aussi la force et l'énergie de la musique maghrébine. Ensuite, Ismaïl élargit son répertoire aux musiques balkaniques et turques, terrain de rencontre entre musiques occidentales et orientales. Il s'ouvre aussi à d'autres esthétiques musicales : musique contemporaine, musique baroque, musique médiévale, chanson française, jazz... Ismaïl a collaboré avec différents artistes, tels que Marc Loopyt, Nadir Ipek, Nicolas Guay, Fabienne Eustratiades, Solyane et bien d'autres. Il est aussi à l'initiative du duo de Musique Classique Orientale « Dachti » avec Iyad Haimour. Il a également participé à la Biennale du Fort de Bron « Les Mille et Une Nuits », direction artistique Adel Salameh. Depuis de nombreuses années, Ismaïl Mesbahi accompagne la danse sur scène ce qui lui permet de pratiquer la musique sous un angle différent et d'approfondir ces recherches entre le mouvement et le rythme. Côté différents univers, par l'interprétation et l'imprégnation, son jeu est remarquablement prenant.

BIOGRAFIE /

Gülay Hacer Toruk

De Franse zangeres van Turkse afkomst Gülay Hacer Toruk geldt vandaag als een van de markantste vertolksters van het traditionele Turkse lied.

Met haar stem beheerst ze evenzeer de erudiete composities van het Ottomaanse hof als de liturgische gezangen van het Middellandse Zeegebied, en brengt ze even moeiteloos de poëzie van de asik barden uit Anatolië als die van hedendaagse toondichters. Zij trad onder meer op als lid van het vocaal trio Tzane (cd Gaïtani, Naïve 2010), alsook met danseres en choreografe Paola Ruggeri, met het renaissance-ensemble Douce Mémoire of nog met musicus Titi Robin.

Aliocha Regnard

Aliocha Regnard studeerde viool maar voelde zich al vroeg aangetrokken door geïmproviseerde muziek. Hij was in 1998 mede-organisator van Légende la lune (wereldmuziek) en leerde twee verschillende soorten vedels met resonantiesnaren te bespelen, de Zweedse nyckelharpa en de Spaanse fidula.

Vooraf met de nyckelharpa creëerde hij een eigenzinnige muzikale wereld, waarbij hij inspiratie putte uit de oude muziektradities van Oost en West. Zijn belangstelling voor de relatie tussen muziek en gebaar bracht hem ertoe muziek te componeren en te vertolken voor dansproducties, jongleervoorstellingen en straattheater (Kabal, Théâtre du Bambou, Compagnie Chan ...). Daarnaast speelt hij elektrische viool in diverse stijlen (rock, fusion, Frans chanson). In 2004 ontmoette hij fluitist Patrick Rudant en richtte hij met hem het duo Alysma op, waarvoor hij de muziek schrijft. Hij staat vaak op de planken in concertzalen, maar ook in kindziekenhuizen. Recent maakte hij de soundtrack voor de voorstelling Les malheurs de Sophie van het gezelschap Théâtre en Stock. De laatste tijd treedt hij regelmatig op met het ensemble Aux Couleurs du Moyen Âge, met het trio Ya Leili en met 'slangenmens' Elodie Chan.

Ismaïl Mesbahi

Sinds zijn jongste jaren baadt Ismaïl Mesbahi in de muziekwereld van de Maghreb en de Oriënt. Zijn vele reizen leverden tal van muzikale ontmoetingen op, die hem aanspoorden de begrippen ritme, kleur en klank uit te diepen. Zo is Ismaïl Mesbahi erin geslaagd de subtiliteit en de verfijning van de oriëntaalse muziek aan te voelen, maar evenzeer de kracht en de energie van de Maghrebmuziek. Daarna breidde hij zijn repertoire uit met muziek uit Turkije en de Balkan, de regio waar het Westen en de Oriënt elkaar ontmoeten. Later raakte hij geboeid door nog andere muzikaal-esthetische tradities, zoals hedendaagse, oude en barokmuziek, alsook het Franse chanson en de jazz. Ismaïl Mesbahi heeft met velerlei artiesten samengewerkt, met name Marc Loopyt, Nadir Ipek, Nicolas Guay, Fabienne Eustratiades en Solyane. Hij is, samen met Iyad Haimour, de initiatiefnemer van het duo Dachti, dat klassiek-oriëntaalse muziek brengt. Hij nam eveneens deel aan de Biennale du Fort de Bron 'Les Mille et Une Nuits', onder de artistieke leiding van Adel Salameh. Ismaïl Mesbahi begeleidt al vele jaren dansvoorstellingen. Dat biedt hem de kans om vanuit een andere invalshoek muziek te bedrijven en zijn denkwerk over beweging en ritme verder uit te diepen. Doordat hij diverse muzikale werelden vertolkt en verinnerlijkt, is zijn muziekspel bijzonder aangrijpend.

